

ตะถีบ

พระอาจารย์สงบ มนฺสฺสนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๖๖

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๒๔๘๓. เรื่อง “รายงานผลการภาวนาและขอแนวทางปฏิบัติ”

๑. ระหว่างเดินจงกรม กำหนดพุทโธ ดูลมหายใจที่ปลายจมูก รู้สึกถึงลมที่อ่อน ละเอียด และเย็น เดินอีกสักพักมีคำผุดขึ้นมาว่า “ลมเป็นอาหารของร่างกาย” แต่ก็ยังพิจารณาต่อไม่ได้

วันต่อมาเดินจงกรมมากขึ้น เห็นอาการลมเดินติดขัดในร่างกายเกิดขึ้นหลายจุด พิจารณาว่า ลมนี้มีอยู่ทั่วกาย ไม่สามารถควบคุมหรือสั่งไม่ให้ติดขัดได้ ลมเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย ขาดไม่ได้ ทำให้ชีวิตดำเนินต่อไปได้ เช่นเดียวกับอาหารที่เป็นข้าว มาเติมธาตุดินและน้ำ

พิจารณาเช่นนี้ถูกต้องไหมคะ แล้วจะเดินพิจารณาต่อไปอย่างไร

๒. หลังจากคำว่า “ลมเป็นอาหารของกาย” ผุดขึ้น จิตบอก “ลมไม่ใช่อาหารของจิต”

อ้าว! แล้วอาหารของจิตคืออะไรละ ต้องทำอย่างไรต่อไปเจ้าคะ

ขอหลวงพ่เมตตาชี้แนะด้วยเจ้าคะ

ตอบ : นี่คำถามเนาะ คำตอบ

๑. เดินจงกรมๆ เวลาพุทโธๆ ดูลมหายใจเข้าออก ถ้าจิตมันสงบระงับ คนถ้ามีอำนาจวาสนา เขาเรียกว่าธรรมมันเกิด ธรรมมันจะผุดขึ้น คือความรู้สึกนึกคิดมันจะผุดขึ้นมา

“ลมเป็นอาหารของกาย”

ไอ้โฮ! มีความสุขมาก พอมันมีอะไรเกิดขึ้น เหมือนเรา เราหิวเรากระหาย เราไม่มีสิ่งใดเลย พอมีอะไรขึ้นมาแล้ว เหมือนคนทุกข์คนจนมีอะไรมาประทังชีวิต มันรีบคว้าเลย แต่คนที่เขามีฐานะ เขาผ่านสังคมมามาก เขาจะกินอะไรเขาต้องพิจารณาก่อนว่า อาหารนั้นเป็นประโยชน์ต่อร่างกายหรือไม่เป็นประโยชน์ต่อร่างกาย อาหารกินเข้าไปแล้วมันจะเป็นโทษหรือเป็นภัย เห็นไหม นี่คนที่เขาคือหน้าสำราญ เขามีอย่างไรเขาพิจารณาของเขา

แต่คนทุกข์คนจน คนที่ไม่มีจะกิน อะไรมามันคว้าหมดนะ คนภาวนาไม่เป็น เวลามันเกิดขึ้นๆ พอเกิดขึ้นมามันตื่นเต้น

“ลมเป็นอาหารของกาย” ดีใจแล้ว มีความสุข มีความสุขเพราะอะไร เพราะธรรมมันเกิด มันผุดขึ้นมา ธรรมะมันผุดขึ้นมาจากใจ มันก็เป็นสมบัติของคนนั้น เพราะรู้อยู่คนเดียว นี่ธรรมเกิด

เวลาธรรมเกิด เกิดหยาบ เกิดกลาง เกิดละเอียด ธรรมจะเกิด คุณธรรมในหัวใจ เห็นไหม

ธรรมะเป็นธรรมชาติๆ แต่ที่มันเกิดขึ้นในหัวใจของตน มันอยู่ที่อำนาจวาสนาบารมีของตน บางคนทำเกือบเป็นเกือบตายไม่เคยมีเลย เพราะเขาไม่ได้สร้างของเขามา ถ้าเขาสร้างของเขามา เวลามันผุดขึ้น ธรรมมันเกิด

ถ้าธรรมมันเกิดนะ หลวงตาพระมหาบัวท่านยืนยันไว้ ท่านเทศนาว่า การเราจับประเด็นมา ท่านบอกว่าไม่ใช่ธรรมเกิด มันเป็นกิเลสเกิด

เพราะเวลามันเกิดแล้วมันอยากได้ มันอยากให้เป็นอย่างนั้นอีก อยากให้เป็นอย่างนั้นอีก เห็นไหม ทั้งๆ ที่ความจริงธรรมมันผุด ธรรมมันเกิดขึ้น แต่เพราะความอยากได้ ความปรารถนา อยากให้เป็นอย่างนี้ อยากให้เป็นอย่างนี้ มันอยากให้เป็นพระอรหันต์โดยที่อยากให้มันเกิดขึ้นอย่างนี้เอง มันเป็นไปไม่ได้หรอก มันเป็นไปไม่ได้ แต่คนมันก็คิดอย่างนั้นนะ พอมันคิดอย่างนั้น มันคือกิเลสใจ

เวลาธรรมเกิดๆ ธรรมเกิดต่อเมื่อเราทำความสงบของใจ เราพิจารณาของเรา มันจะมีความรู้เกิดขึ้น ธรรมมันเกิด ธรรมมันเกิดคือมันเตือน มันคอยเตือน เหมือนปลุกมันคอยลงแต่

พวกข้าง พวกม้าที่มันเก้ จิตก็เหมือนกัน มันจะออกนอกกลุ่มนอทาง ธรรมะจะคอยตบให้เข้าทาง จะเกิดขึ้น

ถ้ามันเกิดขึ้น ธรรมเกิด ถ้ามันมองในมุมบวก แง่บวก แต่ถ้ามันในแง่ลบ กิเลสมันเกิด กิเลสมันเกิดเพราะอะไรล่ะ กิเลสมันเกิดเพราะมันอยากได้อย่างนั้นอีก แล้วควรที่มันจะเป็น มรรคเป็นผลขึ้นมามันก็ไม่เป็นนะ มันก็หวังแต่ผลอย่างนี้ หวังแต่ผลที่มันเกิดขึ้น อย่างนี้ผลมัน เกิดจากบุญและบาป มันลอยลมไป มันเกิดโดยผลเป็นอามิสใจ มันไม่ได้เกิดโดยน้ำพักน้ำแรงใจ

ถ้ามันเกิดโดยน้ำพักน้ำแรง ด้วยสติ ด้วยสมาธิ ด้วยปัญญาของเรา ด้วยความหมั่นเพียร ของเรา นั่นเป็นมรรค

อันนี้พูดถึงว่าเวลาสิ่งที่มันเกิดขึ้น เวลามันมีคำพูดขึ้นมาว่า “ลมเป็นอาหารของกาย” ก็ พิจารณาต่อไป วันต่อมาเดินจงกรมอีก เป็นอาหารของร่างกายที่ชัดเจน แล้วมันมีการสัมผัสได้ หลายๆ จุดนะ

ไถ่นี้มันเป็นความรู้สึก มันเป็นความรู้สึก มันพัฒนาของมันขึ้นไป

แล้วในวงกรรมฐาน ในสายหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ท่านบอกการประพฤติปฏิบัติมียาก อยู่ ๒ คราว คราวหนึ่งคือคราวเริ่มต้น กับอีกคราวหนึ่ง จุดและต่อมมันนั้นจะยากมาก มันยากมาก เพราะมันทำไม่เป็นไง

พอมันทำไม่เป็น มันระหว่างโลกกับธรรม โลกคือวิทยาศาสตร์ พวกนักวิชาการ พวกที่มีการศึกษา ทางวิศวะต่างๆ เวลาบวชแล้ว ธรรมะเป็นธรรมชาติ มันอธิบายเป็นคั่งเป็นแควเลย ล่ะ

ไถ่มันมันวัตถุธาตุนะ โครงสร้างของธรรมชาติ โครงสร้างของบ้านเรือน โครงสร้างของสิ่ง ปลูกสร้าง ไซ้ มันต้องคำนวณตามสิ่งที่เขาศึกษาเล่าเรียนมา แต่มันไม่ใช่ตัวเรา มันไม่ใช่ ธรรมะ เป็นธรรมชาติ มันก็อธิบายเป็นคั่งเป็นแควเลย

แต่ถ้ามันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันต้องทำความเข้าใจเข้ามา มันจะเป็นธรรมชาติ ต่อเมื่อมันเป็นธรรมชาติของเรา มันเป็นธรรมชาติของจิต จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ จิตที่ ล้มลุกคดลูกคดลาน ถ้ามันทำสมาธิได้ก็คือสมาธิใจ แล้วมันเป็นจริงเป็นจังขึ้นมา มันจะเป็นจริง

เป็นจิ้งจิ้งมา เป็นจริงเป็นจิ้งจิ้งต้องมีกิจจัญญาณ สัจจัญญาณ มันต้องมีข้อเท็จจริงเกิดขึ้นที่ใจของตน

ถ้ามันไม่มีสิ่งใดเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในใจของตน อารมณ์ทั้งนั้นนะ ความรู้สึกทั้งนั้นนะ มันออกไป ส่งออกไปโดยสัจจะโดยความจริง นี่ยากอยู่ ๒ คราว คราวเริ่มต้นนี้

“สมาธิแก้กิเลสไม่ได้ สมาธิแก้กิเลสไม่ได้”

ไม่มีสมาธินะ สัมมาสมาธิ ถ้ามันยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้าปัญญามันเกิด โลกียะกับโลกุตระมันเกิดตรงนี้

โลกียะคือสามัญสำนึกของมนุษย์ทั้งหมด เพราะมันเกิดกับเรา เกิดกับโลกใจ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ เกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์ สติของจิตมันเกิดเป็นมนุษย์ เกิดที่ไหน นี่สมมุติ สมมุติเกิดขึ้นมาเป็นมนุษย์ เกิดกับอะไร เกิดกับโลก แล้วสิ่งใดที่เกิดขึ้นกับมัน โลกทั้งหมดนะ โลกียะ

ทำความเข้าใจของใจ ทำความสงบของใจนี้แหละ ถ้าใจมันสงบระงับเข้ามา มันวางโลกมาเป็นสติของมัน มาเป็นสติของจิตดวงนั้น เพราะมันเป็นอิสระ

ทั้งที่จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะเกิดเป็นมนุษย์นี้แหละ ถ้าไม่มีवासนามันก็ไปตามสัญชาตญาณของมัน ไปตามสติของความเป็นมนุษย์ นี่โลกียะ ถ้าจิตมันสงบ จิตมันสงบแล้วจิตสงบแล้วตายตรงนี้หมด ยกขึ้นสู่วิปัสสนาไม่เป็น แล้วไม่เคยรู้ไม่เคยเห็น ถึงบอกว่า “กิเลสมันเป็นนามธรรม จะรู้จะเห็นมันได้อย่างไร”

เพราะมันไม่เคยเห็นไง เพราะไม่เคยเห็น แล้วคิดว่าคนอื่นเห็นไม่ได้ไง ก็เลยบอกว่า “กิเลสเป็นนามธรรม จะรู้จะเห็นมันได้อย่างไร”

แต่หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ของเราไปเห็นกิเลส ไปรู้จักหน้าขึ้นมา เห็นหน้ากิเลส สะดุ้งเลย แล้วถ้ามันเห็นนั้นนะ ถ้ามันเห็นอย่างนั้น จิตสงบแล้วเห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็นจริง ถ้ายกขึ้นสู่วิปัสสนาได้ มันอยู่ตรงนั้นนะ

วิปัสสนาคือปัญญาที่แจ้งในกิเลสตัดทอนความทะยานอยากในใจของคน นี่เป็นวิปัสสนา
ถ้ามันเป็นจริง เห็นใหม่

นี่พูดถึงคำถาม

เวลาลมเป็นอาหารของกาย

ไอนี้ทางการแพทย์เขารู้ตั้งนานแล้ว แล้วทางการแพทย์แผนไทยนะ หมอนวด เลือดลม
ลมในร่างกาย เลือดลมมันเดินถูกต้อง ในร่างกายไป อากาศ อวกาศ ในร่างกายของเรา โพรงใน
กระดูก อากาศ แล้วลมละ นี่ไง ธาตุ ๔ ถ้าพูดถึง ถ้าศึกษาค้นคว้าไป

กรณีอย่างนี้มันอยู่ที่วาสนา อยู่ที่วาสนาคือว่าหยาบละเอียดแตกต่างกันอย่างไร การ
พิจารณา

ฉะนั้น สิ่งที่มีมันเกิดขึ้น เราจะบอกว่ากรรมะมันผุดขึ้นมา ถ้าผุดขึ้นมาแล้วเราก็กว้างไว้ มัน
เป็นบุญเป็นวาสนาของตน แล้วต่อไปมันจะผุดดีกว่านี้ ลึกซึ้งกว่านี้ ลึกซึ้ง หมายความว่า ถ้าจิต
มันดีขึ้น มันพัฒนาขึ้น ถ้ามันไปรู้เห็นสิ่งใด กรรมะคอยเตือน

ที่หลวงปู่มั่นท่านพูดกับสมเด็จพระสังฆราช ในกรุงเทพฯ เวลาหลวงปู่มั่นออกมาจากป่าจาก
เชียงใหม่ มาแวะที่วัดพระศรีมหาธาตุ

“ท่านมั่น ท่านมั่น ท่านอยู่ป่าอยู่เขาแล้วท่านไปศึกษาจากไหน เราอยู่กับกองตำรา”
เพราะท่านสอนมหามกุฏอย่างนี้ กองตำราทั้งนั้นเลย “เราอยู่กับกองตำราเลยนะ เรายังต้องรู้
ต้องค้นต้องเปิดทุกวันเลย เธออยู่ในป่า แล้วเธอจะไปอบรมศึกษากับใคร”

“ข้าพเจ้าฟังเทศน์ทุกวันเลย”

นี่ไง กรรมมันผุด

มันอยู่ที่วาสนาของคนนะ แล้วกรรมมันผุดเวลาเทศนา ฟังธรรม ผมฟังธรรมอยู่ในป่าทั้ง
วันทั้งคืนเลย

คนที่เขาภาวนาเข้าป่าเข้าเขาไป ทุกคนว่าเข้าป่าเข้าเขาไปแล้วมันจะไม่มีสิ่งใดเลย แต่เวลามันมี มันมีโดยข้อเท็จจริง โดยความมหัศจรรย์ของผู้ที่ประพฤติปฏิบัติปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรมตามข้อเท็จจริง

ไม่ใช่ให้กิเลสมันหลอก ผีมาหลอก สัตว์ภูมามาหลอก ความปรารถนาของตนมาหลอก หลอกจนหลอนนะ ไม่มีสติไม่มีปัญญาสิ่งใดเลย

แต่ถ้าคนมีสติปัญญา หลอกก็ศีลคุ้มครองเรา ศีล พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์คุ้มครอง เข้ามาอยู่กับเราไม่ได้หรอก ถ้ารู้เห็นสิ่งใด มันเข้ามาแต่ต้องอะไรเราไม่ได้เลย

แล้วอย่างหลวงปู่มั่นยังเทศนาว่าการพวกเทวดา อินทร์ พรหมให้ปล่อยวางทิฐิมานะ ผิดๆ ของตนเยอะแยะไป นี่พูดถึงว่าครูบาอาจารย์ที่ท่านมีอำนาจวาสนา

จะนั่นบอกว่า แล้วเดินต่อไปๆ ความคิดมันก็เกิดขึ้นอีก อากาศเป็นอาหารของกาย แล้วอาหารที่เป็นคำข้าวล่ะ เป็นธาตุน้ำ ธาตุดินล่ะ

นี่มันคิดต่อเนื่องไป นี่เป็นความคิดต่อเนื่องไป

๒. หลังจากคำว่า “ลมเป็นอาหารของกายผุดขึ้น” จิตบอกว่า “ลมไม่ใช่อาหารของจิต” อ้าว! แล้วอะไรเป็นอาหารของจิตล่ะ

สติไง สติ สมาธิ ปัญญาไง อาหารของจิตไง อาหารนะ ไม่ใช่ตัวจิต

ตัวจิตๆ ถ้ามันเป็นธรรมขึ้นมา ตัวมันเองนะเป็นธรรม ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงนะ

อันนี้แบบว่าสิ่งที่มันไม่เป็นข้อเท็จจริง ธรรมเกิดก็วางไว้ วางสิ่งนั้นไว้ แล้วสิ่งที่จะเป็นจริง เป็นจริงขึ้นมามันอยู่ที่สติ อยู่ที่สมาธิของเรา อยู่ที่สติที่เราจะควบคุมใจของเรา อยู่ที่การประพฤติปฏิบัติของเราอยู่ในร่องในรอย อย่าหลงไหล อย่าตื่นเต้น อย่าชิงสุกก่อนห่าม

อยากได้ อยากดี อยากเป็น ชิงสุกก่อนห่าม แล้วจะไม่ได้อะไรเป็นประโยชน์เลย

เราไม่ชิงสุกก่อนห่าม อะไรจะเกิดขึ้น วาง วางไว้ มันเป็นบุญและบาป บางคนไม่มี ไม่มีเลย บางคนมีเป็นครั้งเป็นคราว บางคนมีลึกดับซับซ้อนมาก เขาเรียกจิตคือจิตคะนอง จิตมันมี

หลายประเภทมาก มันมีแตกต่างกันไป หลายจิตดวงเดียวมันก็มีแตกต่างกันไป

ถ้ามันจะเกิดอะไรขึ้น ศิล สมาธิ ปัญญา ศิล สมาธิ ปัญญา งานชอบ เพียรชอบ ความชอบธรรมคือมรรค ๘ ใจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ด้วยมรรค ๘ วิธีการดับทุกข์ในพระพุทธศาสนา ในอริยสัจ ๔ เรายึดมั่นตรงนี้เป็นที่อยู่ของจิต เป็นที่การกระทำของเรา แล้วอย่างอื่นวางให้หมด เพราะมีหยาบ มีกลาง มีละเอียดย

มาหลอกมาล่อมัน มาพลิกมาแปลง มันอยู่ที่วาสนาของคน ถ้าผิดพลาดเชื่อไป จบ มันชักจูงไป ไหลออกนอกกลุ่มนอกทางไปเลยละ มันชักจูงไปเลยนะ สร้างภาพว่าเป็นไฉน เป็นไฉนๆ ระวังอดีตชาติได้ พอดีอดีตชาติได้ กลับมาที่ชาติตระกูลนี้นะ จะมาขอแบ่งมรดกกับเขา เขายอมรับมึงหรือ มันคนละเรื่องเลย

เรายังคิดนะ ถ้าคนที่มีสติปัญญานะ เขาระลึกอดีตชาติได้นะ เขาจะเก็บไว้ในใจ แล้วเกิดกรรมสังเวช เราเคยอยู่ในชาติในตระกูลนั้น เราเคยเป็นอย่างนั้นๆ แล้วท่านก็เก็บไว้ในใจ เพราะอะไร เพราะปัจจุบันนี้เป็นไอ้ที่ทุกข์ขี้ยากอยู่นี้ มันเป็นใครไปไม่ได้หรอก ปัจจุบันก็เป็นเราไง แต่สายบุญสายกรรมมันระลึกได้

มี มีพระหลายองค์มากที่วาระลึกอดีตชาติได้ แล้วจะไปขอส่วนแบ่ง จะไปร่วมชาติตระกูลกับเขา

เขาไม่สนใจเอ็งหรอก แล้วดีเอ็นเอก็ตรวจไม่ได้ แล้วข้อเท็จจริงใครจะตรวจได้

แต่ถ้าเป็นธรรมนะ เรารู้ เรารู้ได้ รู้แล้วเก็บไว้ในใจนี้ แล้วมันสังเวชกับการเวียนว่ายตายเกิด

นี่ยังไม่ได้เข้ามรรคเลยนะ

ถ้าพระนะ สติอ่อนแล้วไม่มีวิมูขิภาวะ บ้าบอคอกแตกไปเลย

แต่ถ้าพระที่มีวิมูขิภาวะ อย่างเช่นหลวงปู่มั่น หลวงปู่มั่นนะ ตั้งแต่ที่ถ้าสาริกา ที่ไปเตือนหลวงตาองค์นั้นนะ ตั้งแต่นั้นมาท่านระวังมากเรื่องจะไปเตือนใคร เพราะเตือนเขาแล้วเขากลับ

จนต้องหนีออกไปจากที่ถ้ำสาริกาเลย นั่นนะเป็นบทเรียน ตั้งแต่นั้นมานะ ท่านจะบอกใครเตือนใคร ท่านจะตีวัฏระทบคราด อ้อมไปนั่นนะ กลัวเขาช็อกตาย นี่ถ้ามันเป็นข้อเท็จจริงนะ

นี่พูดถึงว่าเวลาถ้ำมันเกิดขึ้น

อ้าว! อาหารนั่นเป็นอาหารของกายหรืออาหารของจิตล่ะ

อาหารของจิต เห็นไหม เราก็จะศึกษาค้นคว้านี้ไง

คำถาม

แล้วดิฉันจะทำอย่างไรต่อไปเจ้าคะ

กลับมาพุทโธ กลับมาพุทโธ กลับมาทำความสงบของใจ เพราะใจสงบระงับถึงได้รู้ได้เห็นสิ่งที่เขียนมาถามนี้ไง

แล้วสิ่งที่รู้ที่เห็น หญ้าปากคอก เฟิงผีกัด เฟิงมีการกระทำ รักษาใจของเราให้มั่นคง อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ

อย่าทิ้งผู้รู้ คืออย่าทิ้งหัวใจ อย่าทิ้งจิตเราไป

อย่าทิ้งพุทโธ เพราะผู้รู้มันจะอยู่กับอะไรล่ะ ผู้รู้มันก็ต้องอยู่กับพุทโธ เพราะมันมีที่พึ่งที่อาศัย ที่เกาะ

ถ้ำมันไม่มีพุทโธ ผู้รู้อยู่อย่างไรล่ะ ผู้รู้เคว้งคว้าง ผู้รู้ตกระกำลำบาก ก็เอาผู้รู้เกาะพุทโธไว้ เอาผู้รู้เกาะพุทโธไว้

หลวงปู่มั่นสั่งหลวงตาไว้ “อย่าทิ้งผู้รู้ อย่าทิ้งพุทโธ แล้วจะไม่เสีย”

นอกนั้นเสียหมด

นี่พูดถึงว่า กลับมาผู้รู้ แล้วกลับมาบริการมพุทโธ แล้วถ้าอะไรสิ่งใดเกิดขึ้น รู้แล้ววาง รู้แล้ววาง เตียวมันจะชัดเจน บัจจัตตัง สันทิฏฐิโก คือผลของการปฏิบัติมันจะสอนเราไปเรื่อยๆ จะแก้กล้า จะเข้าใจ จะรู้แจ้ง บัจจัตตัง สันทิฏฐิโก ในใจของผู้ที่ปฏิบัติมัน

ถาม : ข้อ ๒๘๘๔. เรื่อง “อานิสงส์ของสัมมาสมาธิ”

กราบหลวงพ่อกี่เคารพ ผมสงสัยว่า อานิสงส์ของรักษาศีล ๒๒๗ ข้อ ๑๐๐ ปี ทำไม่ได้ บุญน้อยกว่าจิตสงบเป็นสมาธิเพียงนิดเดียว กราบขอบพระคุณครับ

ตอบ : จะรักษาศีล ๒๒๗ ร้อยปี ร้อยปีก็ร้อยปีของศีล สมาธิก็คือสมาธิไง

ทำทานร้อยพันหนไม่เท่ากับถือศีลบริสุทธิ์หนึ่งหนึ่ง ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยพันหนไม่เท่ากับทำสมาธิได้หนึ่งหนึ่ง ทำสมาธิได้ร้อยพันหนไม่เกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมาหนึ่งหนึ่ง หรือ

ฉะนั้นบอกว่า อานิสงส์ของสัมมาสมาธิ

สัมมาสมาธิมันระลึกได้นะ ใครทำความสงบของใจได้ ใ้อโฮ! ยอดเยี่ยม ยอดเยี่ยม ตรงไหน

เวลาคนเขาไป เวลาระลึกถึงพระพุทธเจ้าให้ทำอย่างไร

พระพุทธเจ้าบอกพระอานนทที่ไว้ พระอานนทถามพระพุทธเจ้าไป “ถ้าคนระลึกถึงพระพุทธเจ้า จะให้ไปที่ไหน”

พระพุทธเจ้าบอกว่า “ให้ไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ ที่เกิด ที่ตรัสรู้ ที่ประกาศสังฆธรรม ที่ปรินิพพาน”

เวลาคนไปนะ อู้ฮู! มันชื่นบาน มันมีความสุข คนมาอธิบายเราเยอะแยะเลย นี่ก็ไปเพื่ออะไร เพื่อให้ระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

แต่ถ้าใครทำความสงบของใจได้เป็นสัมมาสมาธินะ คำว่า “สัมมาสมาธิ” คือสมาธิที่ถูกต้องชอบธรรม

ไ้อตอนที่ท่าๆ กันอยู่นี้ ไ้อทำสมาธิ พลังสมาธิ พลังจิต นั้นนะโกหกมดเท็จทั้งนั้นนะ ถ้าสมาธิโกหก มันได้ผลโกหก คือมันไม่ได้ผลตามความเป็นจริง มันไม่สะเทือนหัวใจ

แต่ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ เป็นลูกศิษย์พระกรรมฐาน หายใจเข้านึกพุท หายใจออกนึกโ
พุท โทๆ ถ้ามันจนเป็นสมาธิ

เขาไปสังเวชนียสถานทั้ง ๔ เพื่อให้มีศรัทธาความเชื่อในพระพุทธศาสนา แล้วปลื้มใจ อู้
ฮู! มันสุขใจ น้ำตาไหลพราก

แต่ถ้าใครทำความสงบของใจเป็นสัมมาสมาธินะ นั่นนะพุทนะ

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พระพุทธเจ้า ชื่อพุทนะ แล้วผู้รู้ พุทนะคือผู้รู้ ผู้รู้คือจิต
ของมนุษย์ จิตที่เวียนว่ายตายเกิดในวัฏฏะ แล้วถ้าทำสัมมาสมาธิโดยสัมมาสมาธินะ ไม่ใช่
มิชฌาสมาธิ ไม่ใช่ภวังค์ ไม่ใช่พลังจิต ไม่ใช่สมาธิโหกหก ไม่ใช่โหกหกสมาธิ แตกต่างกัน

ถ้าทำสมาธิได้นะ ถ้าพูดถึงจิตมันสงบระงับนะ จะเชื่อมั่นในพระพุทธศาสนา อ้อ! พุทนะ
อันนี้เองที่ออกใช้สติปัญญาในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ ในบุคคล ๔ คู่ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติ
ผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามีผล อนาคามิมรรค อนาคามีผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มรรค
๔ ผล ๔ นิพพาน ๑ อยู่นะ นี่ไง สมาธิถึงมีคุณค่ากว่าถือศีล ๒๒๗ ร้อยปี

ร้อยปี พอวันที่ ๑ ของ ๑๑๑ ปี มันก็ทำผิดได้ ผิดศีลได้ ถือศีลบริสุทธิ์ร้อยปี พอ ๑๑๑ มัน
เป็นโจรก็ได้ ศีลมันเสื่อมได้ มันถือนั่นก็พลิกไปพลิกมาได้

สมาธิเป็นสมาธิแล้วเป็นปัจเจกตั้ง เป็นสันติภูมิโก ผั่งอยู่ที่จิตดวงนั้น

จิตดวงนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงมานอนอยู่ ๖ ปี เวลาไปฉันอาหารของ
นางสุชาดาแล้วระลึกถึงตั้งแต่เป็นราชกุมาร

ราชกุมาร พระเจ้าสุทโธทนะพาไปแรกนาขวัญ ไว้อยู่ตรงโคนต้นหว่า นิ่งจนเป็นสมาธิใน
พระอาทิตย์คล้อยไปแล้วนะ เงาของต้นหว่าไม่เคยคล้อยตามใครไปเลย เต้นอยู่อย่างนั้นนะ

นั่นนะ เวลาเจ้าชายสิทธัตถะระลึกถึงสัมมาสมาธิในหัวใจของราชกุมาร ตอนเป็นราช
กุมารเจ้าชายสิทธัตถะ เริ่มต้นเวลาไปร้อยคันมา ๖ ปีไง สุดท้ายแล้วมันระลึกถึงโคนต้นหว่า
ระลึกถึงสัมมาสมาธิที่ตอนเป็นราชกุมารที่ทำสมาธิได้ เอาสมาธินั้นนะเป็นเริ่มต้นบาทฐาน

ตั้งแต่บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ ก็เริ่มต้นจากสัมมาสมาธิ ตั้งแต่โคนต้นหว้าที่เจ้าชายสิทธัตถะระลึกได้

มันมีบุญมากกว่าถือศีลบริสุทธึร้อยปีไหม

ฉะนั้นว่า อานิสงส์ๆ ใจ เวลาปฏิบัติไป อานิสงส์มันอยู่ที่ใจ พระกรรมฐานเขาเชื่อมั่นกัน อย่างนี้ จบ

ถาม : ข้อ ๒๔๔๕. เรื่อง “ภูมิสถานปลอดภัยและว่างเปล่า”

นมัสการหลวงพ่อดู สอดถามเรื่องที่สุดของพระพุทธศาสนา ที่อิงตามพระไตรปิฎก

คำถามที่ ๑ ไม่อ่าน

คำถามที่ ๒ ไม่อ่าน

คำถามที่ ๓ ในประเทศไทย บางที่ลูกศิษย์พ่อแม่ครูอาจารย์วัดป่าบางท่าน มักจะบอกท่านละชั้นันท์ว่า ท่านน้อยมส่งหลวงปู่ผู้ชายแดนนิพพาน แสดงว่าท่านไปจริงใช่ไหมครับ

ตอบ : กาลามสูตรนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าประกาศไว้เลย กาลามสูตรไม่ให้เชื่อ ไม่ให้เชื่อแม้แต่อาจารย์ของตน ไม่ให้เชื่อใดๆ ทั้งสิ้น

เวลาให้เชื่อ ให้เชื่อในอะไร

ให้เชื่อในปัจเจกัตตัง ให้เชื่อในสันติภูมิวิภู ให้เชื่อผลการประพฤติปฏิบัติของตน

ไฉนก็เหมือนกัน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการ ก็พยายามเผยแพร่ธรรมๆ ใจ อนุบุพพิกถา ให้เขาทำทานก่อน ถ้าทำทานแล้ว เขาได้บุญกุศลก็ไปเกิดเป็นเทวดา ให้ถือเนกขัมมะ แล้วถ้าจิตใจเขาควรแก่การงาน พระพุทธเจ้าถึงแสดงเรื่องอริยสัจ ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ วิธีการดับทุกข์ แล้วฝึกหัดประพฤติปฏิบัติให้ตามความเป็นจริงของเขา

แต่ไฉนบอกว่า ในประเทศไทยบางที่พ่อแม่ครูอาจารย์สายวัดป่า

หลวงตาพระมหาบัวท่านพูด มีพวกฆราวาสเขาอ่านประวัติหลวงปู่มั่น แล้วเขาศรัทธามาก เขาไปหาหลวงตาพระมหาบัวที่วัดป่าบ้านตาด

“ดิฉันศรัทธามากเลย ลูกศิษย์หลวงปู่มั่น ลูกศิษย์หลวงปู่มั่น”

หลวงตาพระมหาบัวท่านบอก “เราเชื่อมั่นว่า ในลูกศิษย์หลวงปู่มั่นมีทั้งดีและชั่ว มีทั้งดีและเลว ไร้เลวๆ ก็มี”

ฉะนั้นบอกว่าลูกศิษย์หลวงปู่มั่น เขาจะพูดอะไรก็ได้ใช้ใหม่ ลูกศิษย์สายหลวงปู่มั่นพูดอะไรถูกหมดใช้ใหม่ พูดอะไรนี่เชื่อถือได้หมดเลยหรือ มันเป็นไปได้ไม่ได้

นี่ก็เหมือนกัน ในประเทศไทย บางทีลูกศิษย์พ่อแม่ครูอาจารย์สายวัดป่า

ป่าไหน

วัดป่านะ สิ่งทีวัดป่าๆ เวลาเขาอยู่ป่าอยู่เขาใจ ถ้าอยู่ป่าอยู่เขานะ ในป่าก็มีช้าง มีเสือ มีลิง มีชะนี เต็มไปหมดเลย แล้วถ้าพระเข้าไปอยู่ป่าออกมา โอ้ย! พระนี่ยอดเยี่ยมกระเทียมดอง

แล้วช้างมันไม่ดีด้วยหรือ แล้วสัตว์ในป่ามันเป็นพระอรหันต์ใหม่ ในป่าสัตว์เอยะแยะเลย แล้วเสืออย่างนี้ ช้างอย่างนี้ ช้างมันออกมาเป็นโขลงๆ เลย มันอยู่ป่าทั้งชีวิตเลยนะ

เขาไปอยู่ป่า เขาต้องการชัยภูมิ ชัยภูมิที่มันสงบสงัดใจ ชัยภูมิ เห็นใหม่ คนที่ทาศิลเข้าป่าเข้าเขาไป ระวางในศีลของตน กลัวเจ้าที่จะมาหักคอเอานะ

วัดป่า วัดป่าเขาดูพฤติกรรม เขาดูว่ามันเป็นจริงหรือไม่เป็นจริง

ฉะนั้นบอกว่า ในลูกศิษย์กรรมฐานสายวัดป่า แหม! ท่านจะไปสู่แดนนิพพานจริงหรือไม่

ไร้สาระ

ถ้าเป็นจริงมันเป็นที่ในหัวใจ

หลวงตาพระมหาบัวนี่นะ มันมีเหตุเกิดขึ้นในสังคมปฏิบัติมากมาย เขารายงานท่านๆ ท่านเงียบ ทั้งๆ ที่บางเรื่องนะ ถ้าท่านพูดนะ เราก็คิดว่าบางอย่างมันจะได้เป็นประโยชน์กับสังคม

แต่ท่านไม่ทำ ท่านบอกว่า ชี้แจงไปคุ้ม คนยิ่งสนใจมาก

คนมันเลว คนจ้งไร มันต้องตีกลอง มันต้องไปตีครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรม เพื่อมันจะได้มีคนสนใจมัน จะดีจะชั่ว ขอให้เป็นอย่าง

หลวงตาท่านไม่ยุ่งเลยนะ หลายๆ เรื่อง เวลาคนเขียนจดหมายไปถาม ท่านเก็บไว้ แต่ให้พระอ่าน

ท่านบอกว่า อย่าไปคุ้มมัน

คือคนมันอยากเข้าตลาด อยากให้สังคม อยากได้วิว อยากได้แสง

ท่านไม่สน เพราะมันไม่เป็นประโยชน์

แต่เราก็มองเห็นว่าเพื่อประโยชน์ใช้ใหม่ แต่มันเพื่อประโยชน์

คนเรานะ วุฒิภาวะมันต่ำต้อย มันมองไปเห็นอะไรมันเชื่อไปหมดเลย โทกอย่างไรก็ได้ พระพูดอะไร ผ่าเหลืองพูดถูกหมดนะ แล้วดูสิ สังคมมันเป็นขนาดไหน

ฉะนั้นว่า ข้อที่ ๓. ไร้สาระ

“๔. มีบางสำนักสอนว่า จิตว่าง จิตว่าง แล้วว่าง อย่างนี้ถูกไหม”

ไ้ว่างๆ ว่างๆ อวกาศมันก็ว่าง เวลาหลุดจากโลกไปมันแว้งคว้างอยู่ มันจะไปไหน มันไร้สาระ

กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อ ไม่ให้เชื่อ อย่าเชื่อ ห้ามเชื่อเด็ดขาด

จิตว่าง ธรรมดาใช้เสพยาบ้า เวลามันหลอนมันก็ว่าง มันว่างจนต้องตามตำรวจมาจับนะ มันว่างจนล้อมหน้าล้อมหลัง

ไม้ค้ำๆ

จิตว่าง จิตว่าง ว่างหมดเลย

ค้ำไว้เลยนะ ค้ำแล้วกดมันไว้ ไม่อย่างนั้นเดี๋ยวจิตมันว่าง

ธรรมทั้งหลายมาแต่เหตุ คนเราจะดีจะชั่วอยู่ที่พฤติกรรม อยู่ที่การกระทำ ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

โลกเรียกร้อนนัก ทำดีแล้วไม่ได้ดี ทำดีแล้วไม่ได้ดี

เขาทำดีทั้งชีวิต เขายังว่าเขาทุกข์เขายาก เ็งปฏิบัติธรรมอะไร นั่งลงไปจิตว่างไซ้ไหม จิตว่างทำไมไปโฆษณาชวนเชื่อ จิตว่างทำไมต้องประกาศให้ชาวโลกเขารู้ เ็งกลัวเขาไม่รู้ว่ามีจิตว่างหรือ

ถ้าจิตว่างมันก็ว่างอยู่จิตมีงนะ มีไม่ต้องไปบอกเขา มีไปบอกใคร เขาหาจิตเขาหรือ

เขาทำหน้าที่การงาน เขาหาเงินหาทองเพื่อจะเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของเขา ไปโฆษณาอะไรจิตว่างๆ เขาไม่ต้องการ เขาต้องการทรัพย์ เขาแสวงหาทรัพย์กันอยู่ เขาไม่ต้องจิตว่าง จิตไม่ว่างหรอก

จิตว่าง จิตไม่ว่าง เก็บไว้ของส่วนตน ถ้ามันเป็นความจริงใจ สำนึกไหนก็แล้วแต่ มันเป็นเรื่องของเขา เราไม่เกี่ยว แต่อยู่ที่ชาวพุทธ อยู่ที่ประชาชนจะเชื่อหรือไม่เชื่อ แต่มันอยู่ที่วุฒิภาวะมันด้อย มันเชื่อหมดนะ พอมันเชื่อแล้วมันก็เป็นเหยื่อ เป็นเหยื่อแล้วก็มาโทษศาสนาว่าศาสนาทำลายสังคม

ไม่ใช่ ศาสนานี้เลอค่ามาก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์มีคุณค่ามาก ใ้บุคคลเข้ามาอาศัยพระพุทธศาสนา

อย่างหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านก็มาอาศัย แต่ท่านสร้างคุณงามความดี สร้างหัวใจของท่านให้เป็นพุทธะ

ไถ้แน่มันเข้ามาอาศัย อาศัยแล้วมาตักตวงผลประโยชน์ว่าสิทธิมนุษยชน ทำอะไรก็ได้ เพื่อจะตักตวงผลประโยชน์ แล้วผลประโยชน์อะไร

แน่มะกาลามสูตร ไม่ให้เชื่อ จบ

ถาม : ข้อ ๒๘๘๖. เรื่อง “สภาวะธรรมที่เป็นอยู่คือ...”

ตอบ : ไร้สาระหมดเลย

อู๋ย! เข้าฌานนะ ญาณ ๑๖ นะ แล้วเข้าไปในร่างกาย ร้อยแปดพันเก้า ๑ ๒ ๓ ๔

ข้อ ๓. นะ เข้าธรรมารมณณ์มันผุด ฌานมันเกิด

เราตอบปัญหา มา ข้อที่ ๑. เขาทำความสงบของใจเข้ามา

นี่พระกรรมฐาน พระกรรมฐาน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านสอน หลวงตาพระมหาบัว ท่านเรียนจบมหา ท่านจะไปหาผู้ยืนยัน เพราะท่านศึกษาแล้ว แต่ท่านยังไม่ได้ปฏิบัติ ในหัวใจของท่านมันก็มีกิเลสตัดทอนความทะยานอยากแน่นอน

แล้วถ้ามันไม่มี ทำอย่างไรละ

ต้องมีคนคอยรับรอง แนะนำว่ามีอยู่โดยข้อเท็จจริง ก็ไปหาหลวงปู่มั่น

หลวงปู่มั่นบอก “มหา มหาหาอะไร มาหามรรคผลนิพพานใช่ไหม มรรคผลนิพพาน ไม่ใช่อยู่ในตำรา ไม่ใช่อยู่ในอากาศ ไม่ใช่อยู่ในเพชรนิลจินดา ไม่ได้อยู่ในวัตถุใดๆ ทั้งสิ้นเลย นิพพานมันอยู่ในหัวใจของสัตว์โลกที่ทุกข์ที่ยาก ที่ประพฤติปฏิบัติได้มรรคผลนิพพาน”

นิพพานจะขึ้นเป็นจริงในใจของผู้ที่ปฏิบัติ ใจของหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเป็นธรรมธาตุ ธาตุของธรรม เอโก ธมโม ธรรมเป็นหนึ่ง เห็นไหม

ท่านบอกว่า “มหา มหาที่เรียนมาให้เก็บใส่ลิ้นชักสมองไว้ แล้วลั่นกุญแจไว้ อย่าให้มันออกมา ถ้ามันออกมา มันจะเตะมันจะถีบกัน”

มันจะเตะมันจะถีบกัน ก็คำถามนี้ไง

เวลาปฏิบัติธรรม สิ่งที่มีนเป็นอยู่ เข้ามาน ๔ แล้วจิตออกพิจารณา

หา? ฌาน ๔ เทียวหรือ ฌาน ๔ เป็นอย่างไร ปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน
จริงหรือเปล่า

เราฟังมาเยอะ ไ้สมาธิจอมปลอมนะ ไ้พลังจิตนะ ไ้สมมุติว่าสมาธิ สมาธิสมมุติ ไ้
จิตว่างๆ ไร้สาระ

สมาธิ ขณิกสมาธิ อุปะการสมาธิ อัปปนาสมาธิ อัปปนาสมาธิถ้าเป็นข้อเท็จจริง สมาธิไม่
ขาดพึงอารมณ์ใดๆ เลย

ไ้คำว่า “ว่าง ว่าง ว่าง” จิตขาดพึงความว่าง พาดพึงเพราะมันประพฤติปฏิบัติมีความ
เข้าใจ มีข้อมูลว่าสมาธิคือความว่าง มันเลยสร้างอารมณ์ว่าว่าง

ว่างนั้นเป็นอารมณ์หนึ่งของจิตนั้น ไม่ใช่ตัวจิตนั้นว่าง

ถ้าตัวจิตนั้นว่าง ตัวมันว่าง มันพูดไม่ได้ มันรับรู้อะไรไม่ได้ มันว่างในตัวมันนะ

สมาธิที่แท้จริง สมาธิคือไม่พาดพึงอารมณ์ เพราะมันเป็นหนึ่งใช่ไหม สมาธิเป็นหนึ่ง ไม่
พาดพึงอารมณ์ใดๆ เลย

ถ้ามันพาดพึงว่าว่าง มันพาดพึงว่าว่าง สองไหม

นั่นไง แล้วเขาบอกเข้าฌาน ๔

หลวงปู่มั่นท่านสอนหลวงตาพระมหาบัวไว้ว่า สิ่งที่ศึกษามาให้เก็บไว้ในลิ้นชักสมอง
อย่าให้มันออกมา ถ้าออกมาประพฤติปฏิบัติ มันจะเตะมันจะถีบกัน คือมันจะสร้างภาพ มันจะรู้
ไปก่อน

เหมือนกับคำถามนี้เลย มันจะเตะมันจะถีบกัน คือมันจะสร้างภาพ

ฉะนั้น มหา เอาสิ่งที่ศึกษาพระไตรปิฎกคือธรรมและวินัย คือศาสดา คือตัวแทน
พระพุทธเจ้า เราเคารพบูชาณะ ศึกษามาแล้วจบแล้ว ให้ใส่ลิ้นชักสมองไว้ แล้วลั่นกุญแจมันไว้
อย่าให้มันออกมา แล้วเราต้องปฏิบัติตามความเป็นจริง

เวลาจะปฏิบัติมันอีกเรื่องหนึ่ง ไปฐิตะโบลานเปล่าๆ พระไตรปิฎกเขาอ่านจบหมดแล้ว เขาท่องได้ด้วย แล้วเขาไปสอนคนได้ด้วย สอนคน ลูกศิษย์ลูกหามากมาย

ฉะนั้น ใ้ที่ว่าเข้าฌาน ๔ จะฌาน ๔ เข้าฌาน ๔ อานาปานสติ สูตร ๑๖ ขึ้น แล้วอธิบาย ถึงขั้นที่ ๑๖ ๑๘

๑๖ โคตรภูญาณ ใ้ญาณ ๑๖ อภิธรรมมันก็มีทางวิชาการ เขามาถามเราเยอะเลย “หลวงพ่อบอกอธิบายญาณ ๑๖ โคตรภูให้ฟังหน่อย” เยอะแยะไปหมดนะ

คนทำเป็นเขาทำได้จบแล้ว

ใ้นี้ละ เวลาตัวเองก็อ้าง อ้างว่าสภาวะธรรม เข้าฌาน ๔ พิจารณา

มันไร้สาระ

ถ้าปฏิบัติ บริยติไปด้วยกัน มันจะตะมันจะถีบกัน มันจะสร้างภาพกันไป แล้วมันจะ ภาวนา การภาวนาคือการจะฆ่ากิเลส ทำลายกิเลส มันก็เป็นเรื่องภาระที่ยิ่งใหญ่อยู่แล้ว แล้ว ภาวนาไป กิเลสของตน การภาวนาคือการเอาชนะตนเอง

ชนะคนอื่นหมิ่นแสบก่อเวรก่อกรรมทั้งสิ้น ชนะใจของตนนะ ยิ่งใหญ่

ฉะนั้น การชนะใจของตนยิ่งใหญ่มาก กิเลสมันไม่ยอมให้ใครชนะมันได้หรอก จะทำอะไร กิเลสมันรู้ทันหมดนะ แล้วกิเลสมันสร้างภาพ มันชุดหลุมพรางไว้รอบตัวเลย

แล้วเอ็งภาวนาไปยังมาอ้างพระไตรปิฎก

ทั้งๆ ที่หลวงปู่มันบอกมันจะตะมันจะถีบกัน ตะถีบกันอย่างนี้ ตะถีบคือภาวนาก็ ล้มเหลว จะไปเรียนก็หวังว่ากูจะไม่ได้เป็นพระอรหันต์ มันก็เลยล้มเหลวทั้งสองข้าง

มันจะตะมันจะถีบกัน ชัดเจนมากที่หลวงปู่มันสอนไว้

“มหา มหาเรียนจบมาแล้วนะ สิ่งที่มาหาเรียนมาแล้วไล่ลั่นชักสมองไว้ แล้วลั่นกุญแจมัน ไว้ อย่าให้มันออกมา แล้วมหาปฏิบัติไปนะ ถ้าถึงที่สุดแล้ว สิ่งที่มาหาปฏิบัติมากับที่ธรรมะของ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าในพระไตรปิฎก มันจะเป็นอันเดียวกันเลย”

มันจะเป็นอันเดียวกันเลย

ถ้าไม่เป็นอันเดียวกัน หลวงตาพระมหาบัวท่านจะกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กราบแล้วกราบเล่าๆ อย่างนั้นหรือ

มันยืนยันมาจากหลวงปู่มัน มันปฏิบัติมาได้ตามความเป็นในใจของหลวงตา แล้วมันสมจริงสมจังเป็นสังกรรม เป็นความจริงในภาคปฏิบัติ แต่มันเป็นขั้นที่ปฏิบัติจบแล้วไง ไม่ใช่เริ่มต้น

ถ้าเริ่มต้น มันจะตะมันจะถีบกันอย่างนี้ แล้วมาถามนะ เราเข้าใจแต่ว่าเข้าฌาน ๔ พิจารณาภายใน

หายใจเข้านี้กพุทธ หายใจออกนี้กโธ ถ้าฌานสมาบัติมันส่งออก ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ อัปนาสมาธิ จิตสงบแล้วยกขึ้นสู่วิปัสสนา ถ้าวิปัสสนาได้มันเป็นข้อเท็จจริง

วิปัสสนาไม่ได้ต้องวางแล้วกลับมาที่พุทโธ กลับมาที่สมาธิให้เข้มแข็ง ให้มีกำลัง

เพราะมีกำลัง ทุน ถ้าใครมีทุน สายปานสั้น สายปานยาว สายปานยาวก็ได้วิปัสสนาได้ ยิ่งยืนกว่า สายปานสั้นต้องมาเติมสายปานของตนตลอดเวลา เติมสายปานเสร็จแล้วเราค่อยไปวิปัสสนา แล้วถ้าวิปัสสนาไปแล้ว ถ้ามันทะลุรุโพร่ง มันเป็นไปได้ มันจะรู้จริงเห็นจริงตามของมัน

มันต้องฝึกหัดซ้ำแล้วซ้ำเล่าให้มันมั่นคงของมันขึ้นไป ถ้ามันมั่นคงขึ้นไปนะ ถ้าปฏิบัติไปถึงที่สุดใจ พอเวลามันปล่อยๆ ตึงคปทาน เวลามันสมมุจเฉทปทาน มันข้อเท็จจริง ทุกข์ เหตุให้เกิดทุกข์ ทุกข์ดับ นิโรธ ขณะ

ไ้ที่ว่ามีขณะ มันเรื่องของสัตว์โลก

ถ้ามีขณะ มีขณะนี่คือเรื่องของจิต ขณะคือนิโรธ นิโรธคือดับทุกข์ ดับทุกข์ด้วยมรรค ๘ มันเป็นข้อเท็จจริง แล้วเป็นจริงขึ้นมาในหัวใจของปฏิบัติ

ฉะนั้น ไ้โฮ! อ่างพระไตรปิฎกนะ กลัวเราจะไม่ยอมรับ พิมพ์มาเป็นตั้งๆ เลย

พระไตรปิฎกในวัดเราหลายตู้เลย พระไตรปิฎกกุฎอ่านหลายรอบแล้ว กุศลนี้มาทั้งนั้นนะ เพราะเราก็อยากู้เหมือนกันว่าสังคัมมัชฌันนั้นเขาทำกันอย่างไร แล้วถ้าข้อเท็จจริงในใจมันเป็นอย่างไร

แล้วถ้ามันเป็นจริงเป็นจั้งขึ้นมาแล้ว เห็นไหม พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ หลวงตาท่านบอกว่ารวมเป็นหนึ่งเดียวในใจของตน รู้แจ้ง เพราะมันเป็น เอโก ฌมโม เป็นเอก เป็นหนึ่ง สมกับผู้ที่ปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม เอวัง